

بررسی کوتاهی قد در کودکان زیر ۵ سال در مراکز بهداشتی درمانی اسدآبادی تبریز سال ۸۶-۱۳۸۵

دکتر محمدحسین حسینیان^۱، دکتر سیامک شیوا^۲، دکتر جعفر شهم‌فر^۳

تاریخ دریافت ۸۷/۱۰/۲۴، تاریخ پذیرش ۸۸/۰۵/۱۴

چکیده

پیش زمینه و هدف: اهداف اصلی سلامت کودک برای قرن حاضر به طور خاص بر روی اصلاح میزان کوتاه قدی متمرکز شده است و یکی از اهداف اصلی WHO که در بهداشت برای همه در قرن ۲۱ تعیین شده، کاهش درصد کوتاه قدی در کودکان زیر ۵ سال به کم‌تر از ۲۰ درصد تا سال ۲۰۲۰ می‌باشد. این مطالعه با هدف بررسی کوتاهی قد در کودکان زیر ۵ سال در مرکز اسدآبادی تبریز انجام پذیرفت.

مواد و روش کار: این مطالعه توصیفی - مقطعی بر روی کلیه کودکان زیر ۵ سال که جهت مراقبت‌های بهداشتی به مرکز بهداشتی درمانی اسدآبادی تبریز مراجعه می‌نمایند، انجام گرفت. برای بررسی معیارهای رشدی از منحنی‌های رشد NCHS استفاده شد. از نرم افزار SPSS و آزمون‌های آماری کای اسکویر، رگرسیون خطی و ضریب همبستگی پیرسون برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. $P < 0.05$ معنی‌دار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: ۱۶۰۰ کودک با میانگین سنی ۲۱ ماه، شامل ۵۰/۱ درصد پسر و ۴۹/۹ درصد دختر در مدت ۸ ماه بررسی شدند. رابطه معنی‌داری بین قد والدین با قد کودکان وجود داشت و سابقه فامیلی مثبت به عنوان یک ریسک فاکتور در کوتاهی قد مطرح می‌باشد. همچنین رابطه بین قد بر سن بدو تولد بر اساس معیار Z-Score با سن زایمان معنی‌دار بود ($P = 0.000$).

بحث و نتیجه‌گیری: رابطه معنی‌داری بین قد والدین با قد کودکان وجود داشت و سابقه فامیلی مثبت به عنوان یک ریسک فاکتور در کوتاهی قد مطرح می‌باشد.

کلید واژه‌ها: کوتاهی قد، رشد کودک، سوء تغذیه

مجله پزشکی ارومیه، دوره بیستم، شماره چهارم، ص ۲۶۴-۲۶۱، زمستان ۱۳۸۸

آدرس مکاتبه: تبریز، خیابان ششگلان، مرکز آموزشی درمانی کودکان، تلفن: ۰۴۱۱۵۲۶۲۲۵۰

Email: hosseinianm@yahoo.com

مقدمه

نیروی انسانی مؤثر و کارا در توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مشکلی نخواهد داشت. پایش رشد یکی از مهم‌ترین مکمل‌های مراقبت سلامت کودکان است و اختلالات رشد اولین علامت قابل شناسایی مشکلات پزشکی، اجتماعی و تغذیه‌ای می‌باشند (۲). پیگیری منظم کودکان در سنین قبل از مدرسه و استفاده از وزن و قد آنان برای مونتئورینگ رشد، ابزار مناسبی برای کلیه سرویس‌های سلامت کودکان در سراسر جهان می‌باشد. سازمان جهانی بهداشت تخمین می‌زند که ۱۳ درصد کودکان زیر ۵ سال در کشورهای در حال توسعه به رشد کامل خود نمی‌رسند و F.T.T در یک کودک در سال‌های بعدی زندگی وی با نقص قدرت ایمنی، ضعف مهارت‌های شناختی و یادگیری و در کل آسیب عملکردی وی همراه است (۳).

کوتاه قدی تغذیه‌ای^۴ یک مشکل چند وجهی است و متخصصان تغذیه و بهداشت فقر، عدم دسترسی به غذا، ناآگاهی و عادات غلط غذایی، بروز بیماری، محیط آلوده و نامناسب را از عوامل عمده بروز سوء تغذیه و کوتاه قدی می‌دانند (۱). یکی از مراحل اساسی و مهم در شکل‌گیری خصوصیات و ویژگی‌های فیزیولوژیکی انسان دوران کودکی می‌باشد. این دوران از لحظه تولد شروع و تا آخر بلوغ ادامه دارد و در تمام این مراحل کودک از نقطه نظر جسمی، روحی و روانی و اجتماعی به‌طور اجتناب‌ناپذیر تغییر می‌کند. به‌طوری‌که اگر تغییرات فیزیولوژیکی و اجتماعی صورت گرفته از این مرحله با موفقیت نسبی سپری شود، جامعه در سال‌های آتی از نظر تأمین

^۱ استادیار کودکان دانشگاه علوم پزشکی تبریز (نویسنده مسئول)

^۲ استادیار کودکان دانشگاه علوم پزشکی تبریز (فوق تخصص بیماری‌های غدد متابولیک کودکان)

^۳ استادیار پزشکی اجتماعی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

^۴ Stunting